

המכון לחקר המתודולוגיה של המודיעין

המרכז למורשת המודיעין

ניוזלטר מתודולוגי – פברואר 2021

הקדמה

מסמך זה נכתב במטרה להנגיש בצורה מרוכזת את תוצרי המכון השונים (מחקרי עומק, זרקורים וביקורת ספרים). לצד זאת, אנו מעוניינים לשתף איתכם את החומרים הגולמיים איתם אנחנו נתקלים בעבודה היומיומית בתחום המתודולוגיה והמודיעין. בסוף מסמך זה שמנו הפניות לאירועים (וובינרים) אשר עתידים להתקיים בחודש הבא. חלק מהקישורים במסמך מוגבלים ע"י צפיית תוכן. לכן, ניתן לשלוח פנייה למייל של המכון (methodology.insight@gmail.com) ונשלח לכם את המסמכים המלאים.

תוצרי המכון ופעילות בקהילה

מאמרים:

שמירת היתרון הטכנולוגי – חשיבה מחדש והמצאה מחדש של המודיעין באמצעות חדשנות - אנחנו נמצאים בעיצומה של תקופה רוויית שינויים והתקדמויות טכנולוגיות, אשר מציבים אתגרים אך גם הזדמנויות לקהילות המודיעין ברחבי העולם. בדיוק על הנושא הזה פורסם בינואר האחרון על ידי ה, CSIS-המרכז ללימודים אסטרטגיים ובינלאומיים, דו"ח שכותרתו "Maintaining the Intelligence Edge – Reimagining and Reinventing Intelligence through Innovation".

הדו"ח מציג את האיומים האסטרטגיים ואת האתגרים שהתקופה מציבה בפני המודיעין, מציף את ההזדמנויות ליישום טכנולוגיות חדשות בתחום האיסוף, העיבוד והמחקר, ההפצה ובתחום האוסינט, וכן מתאר את הגורמים המאפשרים הנחוצים להטמעת היישומים בתחומים השונים. בנוסף, הדו"ח מעלה מתודולוגיות ושיטות עבודה שונות הנהוגות בקהילת המודיעין ואשר יש לבחון אותן במבט מחדש, כגון מעגל המודיעין ומתודולוגיות איסוף.

ספרים:

"מחקר מודיעיני - בירור המציאות בעידן של תמורות ושינויים" – ספרו של תא"ל (מיל') איתי ברון יצא במהדורה מעודכנת במסגרת המכון.

המחקר המודיעיני בנושא המזרח התיכון מתמודד בשנים האחרונות עם סביבה מאתגרת באופן שהוא – לדעת רבים – חסר תקדים. סביבה זו היא תולדה של כמה קבוצות של תמורות ושינויים המתרחשים במקביל וקשורים זה בזה: התפתחויות במערכת הבינלאומית; השינויים במערכת האזורית; השינויים במאפייני המלחמה ובשדה הקרב ומהפכת המידע.

הספר עוסק במחקר המודיעיני ובאופן התמודדותו עם סביבה מאתגרת זו. הוא מתבסס בראש ובראשונה, על הניסיון שצבר תת-אלוף במיל', איתי ברון, במשך שלושה עשורים של עיסוק במחקר המודיעיני ובעיקר בשלוש שנים וחצי סוערות שבמהלכן הוא כיהן כראש חטיבת המחקר באגף המודיעין בצה"ל. המהדורה הנוכחית, המעודכנת, של הספר כוללת גם תובנות חדשות ומעודכנות שברון פיתח בשנים האחרונות במסגרת הקורסים שלימד בנושא מודיעין באקדמיה ובתפקידו כסגן ראש המכון למחקרי ביטחון לאומי (INSS).

כנסים:

[כנס "השפעה זרה דיגיטלית על תהליכים דמוקרטיים כאתגר מודיעיני"](#)

מטרת הכנס, שערך המכון בתאריך 23/02/2021 בשיתוף עם ישראל דיפנס, הייתה לתאר את האתגר, המשימות הנדרשות מקהילת המודיעין והסייבר, המתחים אשר כרוכים בהתמודדות עימו והדרכים להסדרתם. זאת, על רקע הניסיונות הגוברים של גורמים זרים להשפיע על תהליכים דמוקרטיים במערב ונוכח המורכבות הכרוכה בטיפול של גופי המודיעין בנושא כל כך רגיש וטעון פוליטית, המחייב מענה מודיעיני, המשגתי וטכנולוגי. בכנס השתתפו אנשי קהילת המודיעין והסייבר לשעבר בישראל ובארה"ב לצד חוקרים ממכוני מחקר. אחד הדוברים המרכזיים בכנס היה גנרל גיימס קלפר, לשעבר ראש המודיעין הלאומי האמריקאי, ששיתף מניסיונו על ההתמודדות מול השפעה זרה כמו זו שאירעה במהלך בחירות 2016.

פעילות בקהילה שפועלת לצד המכון ברשת החברתית

- בקהילה של המכון לחקר המתודולוגיה של המודיעין, הפועלת ב'פייסבוק', נוספו בחודש החולף 19 חברים, וכיום מונה הקבוצה 1,270 חברים.
- החודש פורסמו בקבוצה כ-38 פוסטים, המתבססים על כתיבה בנושאי מודיעין בעולם. השיח בקבוצה זו מתבסס על מאמרים המשקפים את השיח האקדמי בעולם על אודות המודיעין, המועלה הן על-ידי חברי המכון והן על-ידי חברי הקהילה.
- החודש השיח בקהילה עסק במספר נושאים -
 - תוצרי המכון בהם המהדורה המעודכנת של ספרו של תא"ל (מיל') איתי ברון שיצא במסגרת המכון - 'מחקר מודיעיני - בירור המציאות בעידן של תמורות ושינויים', ומאמרים שיצאו במסגרת המכון בחודש האחרון, עוררות מעורבות גבוהה וגילויי התעניינות בתוצרים מצד הקהילה.
 - ביקורת של יעקב רוזן על הספר "יומן מסע בצפון סוריה, 1911", הנותן רקע להבנה "איך קצין מודיעין נולד" ואילו תכונות דרושות לכך.

[השיח אודות מודיעין בעולם](#)

נושאים בולטים על סדר היום הציבורי:

טכנולוגיה ומודיעין

[כתבה המתארת את הסיכונים האפשריים בשילוב טכנולוגיה סינית בגופים ביטחוניים ולאומיים](#)

מאמרים, דו"חות וגליונות שפורסמו בעולם בחודש ינואר:

מאמרים בנושא קורונה ומודיעין

מאמר בנוגע למודיעין הישראלי ונגיף הקורונה, המתאר את השילוב של גופי המודיעין, האזרחיים והצבאיים, במאבק מול הנגיף

מאמר בנוגע ליחסים של קהילת המודיעין האמריקאית עם עבודה מרחוק, וכיצד הקורונה השפיעה על יחסים אלו

מאמרים בנושא שיטות איסוף, עיבוד ומחקר

סיכום וובינר על חשיבות האוסינט בעידן של טכנולוגיות מתקדמות

מאמר אודות מורכבות הבעיות המודיעיניות והדרך בה המורכבות משפיעה על עשיית המודיעין

שימוש בחיזוי ובתרחישים כאמצעי להימנעות מהפתעות אסטרטגיות, המאמר נכתב ע"י ד"ר אבנר ברנע ופרופ' אבי משולח

מאמר הסוקר את התפתחות השימוש בסייבר כאמצעי מודיעיני

מאמרים בנושא מב"מ

הקשר בין מודיעין למלחמה למודיעין בשגרה ביפן, והשימוש ביומינט כחלק מכך

מאמרים בנושא מודיעין מסכל

מאמר המבצע vetting (סינון ביטחון) על מודיעין מסכל בתחומים שונים

מאמרים בנושא מודיעין ופוליטיקה

פיטורים משירותי המודיעין על ידי מנהיגים לאומיים – מניעים והשלכות ממבט היסטורי